

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 570 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismoniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinov To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	
Talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari.....	127
<i>Adizova G. M.</i>	
Iqtidorli bolalarni psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash	131
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna</i>	
STEAM – ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish metodikasi	134
<i>So'fiboyeva Gulchehra Mamurjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	138
<i>Fayzullayeva Xovoxon Xayrullo qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda tarbiyachining roli.....	142
<i>Mansurova Lobar Luqmon qizi, Boqiyeva E'zoza Mashrab qizi</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni ta'lim-tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.....	146
<i>Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi</i>	
Xalqaro ta'lim tashkilotlari faoliyatining nazariy asoslari.....	150
<i>Abdusamadova Aziza Kamoliddin qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy texnologiyalar asosida ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi sifatida.....	153
<i>Shanazarov Otabek</i>	
Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	158
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Matematika ta'limida modellashtirishning psixologik va metodik asoslari: disum loyihasi tahlili.....	161
<i>Xaydarov Xurshid Ismatovich</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda gandbolchilarning tezkorligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	166
<i>Ismatullayeva Zuhra Rustam qizi</i>	
Osiyo xalq o'yinlari asosida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	170
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirishda klasterli ta'lim muhitining imkoniyatlari.....	173
<i>Abduraxmanov M. B.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash.....	178
<i>Chinaliyeva Ayjamal Baxitjanovna</i>	
Talabalarda raqamli ta'lim madaniyatini rivojlantirish.....	181
<i>Eshqurbonova Nafisa Bahodir qizi</i>	
Blended Educational Technologies in Higher Education: A Systematic Analysis of Foreign Research.....	183
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Voyaga yetmaganlarda deviant xulq shakllanishida ijtimoiy-psixologik omillarning roli.....	188
<i>Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Saydazimov Alisher Nurali o'g'li</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotqirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi.....	191
<i>Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tarbiya fanini o'qitishning metodik tayyorgarligini takomillashtirish zaruriyati.....	197
<i>Inoyatova Zulfiya Xamdammovna</i>	
Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etishning metodologik asoslari.....	199
<i>Karimova Madinabonu Dilshodbek qizi</i>	
Kompetentligini baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish	203
<i>Kayumov Oybek Achilovich</i>	
Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish.....	209
<i>Miraxmedova Mubina Mirxalil qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.....	211
<i>Nisanbayeva Akmaral Kaldibayevna</i>	
Maxsus ta'lim dasturlari orqali iqtidorli talabalarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish	214
<i>Rayimova Shahlo Sobirjon qizi</i>	
STEAM ta'limida ijtimoiy intellektni rivojlantirish metodlari	217
<i>Toshev Elbek Choriyevich</i>	
Innovatsion texnologiyalar va ularning tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash tizimidagi roli.....	223
<i>Usmanov Botir Allaberdiyevich</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda volontyorlik faoliyatining ahamiyati.....	227
<i>Xalilova Dilnoza Furkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda robototexnikaning ahamiyati va o'rni	230
<i>Xodiyeva Dilrabo Pirimovna</i>	
Working With Visual AIDS in Teaching English in Primary Education	233
<i>Yunusova Nodira Akhmadjanovna</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	237
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
The Psychological Impact of Social Media on Youth	242
<i>Dilfuza Qarshiboyeva</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	246
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Dizartriyali bolalar monologik nutqini innovatsion texnologiyalar orqali rivojlantirish.....	250
<i>Pardayeva Muxlisa</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida bilish jarayonlarning ahamiyati.....	257
<i>Xaydarova Umidaxon Baxromjon qizi</i>	
Enhancing the Professional Competence of English Language Teachers.....	259
<i>Karimova Dilshoda Sodiqjon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda montessori metodi bo'yicha sezgir davrlar	264
<i>Tojiakhmedova Maftuna Umarjon qizi</i>	
"Personal learning assistant" vositalari asosida bo'lajak pedagoglarni tayyorlash tizimidagi zamonaviy tendensiyalar tahlili.....	268
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Turobova Ro'zoy Bekmurotovna, Xayrullayev Mo'minbek Anvar o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida adabiy-nutqiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	272
<i>Ravshanova Dildora Sagdullayevna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida elektron axborot-ta'lim muhitining mohiyati va tarkibiy tuzilmasi.....	279
<i>Temurov Sobirjon Yo'ldoshevich</i>	
Zamonaviy ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlarning ahamiyati (boshlang'ich ta'lim misolida) ..	283
<i>Pardaboyev Doston</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligida qadriyatlar tarbiyasining amaliy asoslari	286
<i>Xaydarova Mavluda Mo'yidinjon qizi</i>	

Zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari integratsiyasi asosida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish bosqichlari va samarali shakllari.....	292
<i>G'oziyeva Mohlaroyim Qodirxon qizi</i>	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarning (aqliy nuqson) ovqatlanish tartibi	295
<i>Sh. M. Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida imlo savodxonligini oshirishda geymifikatsiya o'yini orqali samarali tashkil etish	299
<i>Mergenbaeva Asiya Erkebaevna</i>	
Musiq a o'qituvchisining pedagogik muloqatining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	304
<i>S. M. Raxmonberdiyeva</i>	
Ijtimoiy-maishiy hayotga yo'naltirish darslarida zaif eshituvchi o'quvchilarning nutqini rivojlantirish	307
<i>Abdulxamidova Gulnoza</i>	
Ispaniya davlati ijtimoiy hayoti, madaniyati va o'ziga xos ta'lim tizimi	311
<i>Umarova Malika Xisabidinovna, Sabirova Nodira Ibrohimovna</i>	
Ertaklardagi so'zlardan foydalangan holda nutqi rivojlanmagan bolalarda muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish metodologiyasi	316
<i>G'opporova Mahliyoxonim</i>	
Tarbiya fanida hadislar va milliy qadriyatlarni integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlari	319
<i>Axmedov Boburjon Vasikovich</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'lim tizimida o'quv-biluv kompetensiyalarini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari	324
<i>Mirzayev Shavkat Turdibayevich</i>	
Mustaqil ta'lim olish faoliyati tushunchasining pedagogik mohiyati va tarkibiy tuzilmasi (fizika fani bo'yicha).....	328
<i>Esanmurodov Otamurod Boboqand o'g'li</i>	
Oliy ta'limda immersiv yondashuvning mohiyati.....	333
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Jontemirova Nozima Abdijabbor qizi</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlari tizimida sportchilarning psixologik tayyorgarligini shakllantirish va rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari.....	337
<i>Yigitaliyev A. F.</i>	
Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasida o'quvchilarning harakat faolligini rivojlantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari.....	343
<i>D. R. Abdusalomov</i>	
Futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi...	348
<i>Mirbabayev Muzaffar Ismatillayevich</i>	
Empirik tushunchalar va ularning hospital pedagogikadagi pedagogik-psixologik roli	353
<i>Sapayeva Mavluda Shanazarovna</i>	
Ayollarga nisbatan zo'ravonlikka qarshi kurash va huquqiy himoya.....	357
<i>Ibragimova Feruza Bahodirxonovna</i>	
Integrativ yondashuv asosida kongruentlik kompetensiyasini shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar.....	362
<i>Kamalova Dilobar Tairovna</i>	
Og'ir atletikachilarning ko'p yillik tayyorgarlik jarayonini tashkil etish	366
<i>Raximov Farxod Maxmudovich</i>	
Haqiqiy materiallardan foydalangan holda o'qishni o'rgatish	370
<i>Axmedov Husen Uzairovich</i>	
Maktabgacha ta'limda innovatsion va fiziologik yondashuvlarning o'ziga xos xususiyatlari.....	376
<i>Ruziyeva Gulsara Temirqulovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talaba-yoshlarning jismoniy tarbiyasi.....	380
<i>Nazarov Zokir Abdurahmonovich</i>	
Tafakkur va mantiqiy fikrlash bo'lajak pedagog shaxsining nutq madaniyati omili sifatida	383
<i>A. Sh. Jumayev</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarida turizm vositasida tolerantlikni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida.....	386
<i>Abdumannatova Aziza Abdumajit qizi</i>	

Zamonaviy didaktik vositalar asosida talabalarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	390
<i>Asobayeva Noila Samatovna</i>	
Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" fanidan amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini samarali tashkil etish	395
<i>Axmedova Zebixon Siddikovna</i>	
Talaba shaxsini ma'naviy-axloqiy tarbiyalashga qo'yilgan pedagogik talablar	399
<i>Boliyev Uchqun Ismatovich</i>	
Translation of Phraseological Units in Mass Media Texts.....	402
<i>Eshmurodova Ziyodaxon Urinbayevna</i>	
Phraseologisms in Modern Russian: A Corpus-Based Analysis of Structural, Semantic, and Functional Dynamics	405
<i>Farkhod Kholmatov</i>	
Yosh sportchilarda sprinterlik qobiliyatlarini rivojlantirishda o'yin uslubidagi mashqlarning o'rni.....	413
<i>G'oibov Yusufali Buxoraliyevich</i>	
Imitatsion mashqlarni nutqni avtomatizatsiyalash jarayonida qo'llash metodikasi	417
<i>G'aniyeva Muhabbat Lutfullayevna</i>	
1879-1894-yillarda yevropa va aqshdagi asos soluvchi laboratoriyalar evolyutsiyasi orqali eksperimental psixologiya genezisining qiyosiy-tarixiy tahlili.....	420
<i>Haydarov Farhod Imazarovich</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	423
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Bolalarda gigiyeniya qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	427
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Kasbiy refleksiya va portfolio metodining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	430
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna, Kamoliddinova Mahliyoqon Zohidjon qizi</i>	
Практическая работа по развитию логического мышления учащихся начальных классов через дидактические игры	433
<i>Отажонов Ж. М., Мамарасулова М. А.</i>	
Umumta'lim maktablarida "tarbiya" fanini o'qitish jarayonida mavjud muammolar, ularning sabablari va takomillashtirish yo'llari.....	436
<i>Mamirova Shaxnoza Xudoyqulovna</i>	
Word Formation and Vocabulary Enrichment in Modern English and Uzbek Languages	440
<i>Muminova Feruza Muratdjanovna</i>	
Nodavlat ta'lim tashkilotlarining maktabgacha ta'lim tizimidagi o'rni va rivojlanish tendensiyalari	443
<i>Muminova Nargiza Sabitdjanovna</i>	
Shaxs taraqqiyotining turli bosqichlarida refleksiyaning rivojlanishi	447
<i>N. I. Xalilova</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik asoslari	450
<i>Omanqulova Shohida Nematillo qizi</i>	
Bo'lajak pedagoglarda gender madaniyatni shakllantirishda milliy qadriyatlar va zamonaviy yondashuvning uyg'unligi	455
<i>O'tkirova Zuhraxon Ahmedjanovna</i>	
Developing Listening and Speaking Skills in Middle School	458
<i>Rakhmonova Dilrabokhon Salokhiddin kizi</i>	
Bolalarda gigiyena qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	461
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Avlodlar nazariyalari haqidagi mulohazalarning nazariy tahlili: baby boomerlar, X, Y, Z avlodlari.....	464
<i>Umarova Sitora Muxlisovna, Sharifova Mahtob Murodjonovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari	467
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Sofoyeva Oysha Davlatyorovna</i>	

Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatishning samarali metodlari.....	470
<i>Solijonova Mavluda Zokir qizi</i>	
Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini takomillashtirishning nazariy-metodologik asoslari.....	472
<i>Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'limda talabalarining harbiy ko'nikmalarini shakllantirishda psixologik omillarning o'rni.....	477
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich</i>	
Bolalarning jismoniy faolligini oshirish va jismoniy rivojlantirish bo'yicha noan'anaviy jismoniy mashqlarning ahamiyati	480
<i>Xalmatova Nasiba Bozorboyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirish muammolari.....	485
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish ..	488
<i>Yuldoshova Mehriniso Ochildiyevna</i>	
Hosila va uning tatbiqlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar	491
<i>Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li</i>	
Развитие речи у детей как ключевой фактор формирования личности.....	496
<i>Дустова Дилдора Собиржановна</i>	
Boshlang'ich sinflarda geometrik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi	498
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	
Дидактические основы подготовки будущих педагогов к лекционной деятельности.....	501
<i>Нодира Азаматова</i>	
O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyalanuvchilarning ijtimoiy-hissiy rivojlanishini tarkib toptirishning o'ziga xos tamoyillari	505
<i>Mahmudova Zulfiya, Hoshimova Dilnoza</i>	
Musiq ta'limi yo'nalishi talabalarida qo'shiq ijrochiligi malakalarini rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari	509
<i>Murodov Mirshoxid Burxanovich</i>	
Umummuhandislik fanlarini o'qitish jarayonida muhandislik oliy ta'lim muassasalari talabalarining texnologik kompetentligini shakllantirish	513
<i>Kiyomov Abdulla Xaytaliyevich</i>	
Психолого-педагогический анализ использования исторических материалов на уроках математики в начальных классах.....	520
<i>Джавлиева Гулнара Раушановна</i>	
Transport vositalari muhandisligida virtual reallik va simulyatsiyaga asoslangan ta'lim texnologiyalarini joriy etish: amaliy kompetensiyalarni rivojlantirishga tizimli yondashuv	529
<i>Tashpulatov Boyburi Baymurotovich</i>	
Adaptiv texnologiyalar va ularning ta'lim tizimidagi o'rni.....	533
<i>Quchqarova Dilnavoz Shaymaxammat qizi</i>	
Talaba-yoshlarda futbol mashg'ulotlari asosida jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari	538
<i>Alimov Tojiddin Yaxshibayevich</i>	
Milliy madaniy meros asosida talabalarda ijtimoiy va axloqiy mas'uliyatni rivojlantirish.....	542
<i>Nomanov Kozimjon Kamoliddinovich</i>	
Innovatsion o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda mayda motorikani rivojlantirish yo'llari	546
<i>Nuritdinova Xurshida Norpulatovna, Azimova Umida To'ra qizi</i>	
Pedagogical opportunities for developing productive skills in english language learning	549
<i>Shohida Otahanova</i>	
Bosh miya o'smasi bo'lgan maktab o'quvchilariga zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanib darslarni tashkil etish	552
<i>Xakimova Gulshat Abdusalomovna, Nurmuhammedova Ruxshoda Mirsodiq qizi</i>	

Traits of Oral Fluid Biochemistry and Physical Chemistry in Children Exhibiting Abnormalities Post-Uranoplasty	557
Anvarova Muhtasar Anvarovna	
O'simliklarning abiotik stresslarga chidamliligini oshirishda crispr/cas texnologiyasining ahamiyati	561
Saidmurodov Saidali Chori o'g'li, Lutfullayev Nodir Abdusattor o'g'li, Turayev Ozod Sunnatliyevich, Dulanazarov Abror Anvar o'g'li, Xayitova Shahlo Davlatovna	
Zamonaviy sharoitlarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini xorijiy tajribalar asosida boshqarish tizimini takomillashtirish	566
Sotimova Barno Marufjonovna	

ZAMONAVIY SHAROITLARDA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARINI XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH

Sotimova Barno Marufjonovna

Kimyo xalqaro universiteti 2-bosqich magistranti

Annotatsiya: Xalqaro tajriba shuni tasdiqlaydiki, maktabgacha ta'lim tashkilotlarini samarali boshqarish modeli ta'lim sifati, tarbiyalanuvchilarning rivojlanish ko'rsatkichlari va, umuman, ta'lim tizimining barqarorligiga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolada zamonaviy sharoitlarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini xorijiy tajribalar asosida boshqarish tizimini takomillashtirish masalasiga e'tibor qaratilgan. Unda O'zbekiston sharoitida xorijiy tajribalarni o'rganish va joriy etish masalalari bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar, shuningdek, Finlyandiya, Janubiy Koreya va Germaniya maktabgacha ta'lim tizimlarining ayrim jihatlarini moslashtirish imkoniyatlari haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: globalizatsiya, innovatsiya, xorijiy tajriba, takomillashtirish, boshqaruv, maktabgacha ta'lim tizimi, ommalashtirish, hamkorlik.

Abstract: International experience confirms that effective management models of preschool educational organizations have a significant impact on the quality of education, learners' development indicators, and the overall stability of the education system. This article examines the issue of improving the management system of preschool educational organizations based on foreign experience under modern conditions. It presents research on the study and implementation of foreign practices in Uzbekistan, as well as the possibilities of adapting selected aspects of preschool education systems in Finland, South Korea, and Germany.

Key words: globalization, innovation, foreign experience, improvement, management, preschool education system, popularization, cooperation.

Аннотация: Международный опыт подтверждает, что эффективная модель управления дошкольными образовательными организациями оказывает значительное влияние на качество образования, показатели развития обучающихся и стабильность системы образования в целом. В данной статье рассматривается вопрос совершенствования системы управления дошкольными образовательными организациями на основе зарубежного опыта в современных условиях. Представлены исследования по изучению и внедрению зарубежного опыта в условиях Узбекистана, а также возможности адаптации отдельных аспектов систем дошкольного образования Финляндии, Южной Кореи и Германии.

Ключевые слова: глобализация, инновации, зарубежный опыт, совершенствование, управление, система дошкольного образования, популяризация, сотрудничество.

KIRISH

Maktabgacha ta'limga qaratilgan davlat siyosati doirasida, 2018-yil 19-iyuldagi PQ-3868-son¹ "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaror ham sohani yanada rivojlantirish va boshqaruv mexanizmlarini optimallashtirishga xizmat qiladi. Ushbu hujjatlar zamonaviy boshqaruv prinsiplarini tatbiq etish, infratuzilmani yaxshilash, pedagog kadrlar salohiyatini oshirish hamda xorijiy innovatsion tajribalarni O'zbekiston sharoitiga moslashtirish muhimligini ta'kidlaydi. Zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlarida samarali boshqaruv deganda faqatgina ma'muriy nazorat emas, balki innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash, xodimlarning professional rivojlanishini ta'minlash, ota-onalar va jamoatchilik bilan hamkorlikni kuchaytirish kabi jihatlar ham tushuniladi.

¹ <https://lex.uz/docs/-8037353>

Ushbu nazariy yondashuvlar keyingi boblarda amaliy tavsiyalar ishlab chiqish uchun mustahkam poydevor bo'lib xizmat qiladi. Xalqaro tajribalar shuni ko'rsatmoqdaki, rivojlangan davlatlarda (Finlyandiya, Shvetsiya, Yaponiya, Janubiy Koreya, Kanada, Singapur, Germaniya va boshqalar) maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarishda quyidagi asosiy tamoyillar ustuvor hisoblanadi: bolalar manfaatini birinchi o'ringa qo'yish, pedagogik jarayonni shaxsga yo'naltirish, ota-onalar bilan ochiq hamkorlik, tizimli monitoring va baholash, shaffoflik va javobgarlik, malakali kadrlar bilan ta'minlash. Bu tamoyillarni muvaffaqiyatli amalga oshirishda davlat siyosati, moliyaviy barqarorlik va ilmiy asoslangan boshqaruv modellari muhim rol o'ynaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ta'lim tizimi kelajakka yo'naltirilgan bo'lib, tarbiyalanuvchilarda XXI asr ko'nikmalarini (tanqidiy fikrlash, muammolarni hal etish, ijodkorlik) shakllantirishga katta e'tibor beriladi. Boshqaruvda samaradorlik va natijaviylik ustuvor ahamiyatga ega. Pedagoglar doimiy ravishda malaka oshirish kurslarida qatnashadilar va ularning faoliyati muntazam ravishda baholanadi. Pedagoglarning professional o'sishini qo'llab-quvvatlash va ularga zamonaviy usullarni o'rgatishga qaratilgan dasturlar Singapurda juda keng tarqalgan. Singapur tajribasi, xususan, O'zbekistonda maktabgacha ta'lim sohasida kadrlar malakasini oshirish va ularning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan tizimli ishlarni yanada faollashtirish zarurligini taqozo etadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-maydagi "Ta'lim, fan va innovatsiyalar tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-6232-son Farmoni² ham bu borada muhim qadamdir.

Xorijiy tajribalarni o'rganish va amaliyotga tatbiq etish maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvini modernizatsiya qilishda muhim ahamiyatga ega. AQSH, Finlyandiya, Yaponiya, Singapur kabi davlatlarning maktabgacha ta'lim tizimlari o'zining ilg'or boshqaruv modellariga, pedagogik yondashuvlariga va tarbiyalanuvchi bolalar rivojlanishiga qaratilgan innovatsion dasturlariga ega. Bu davlatlarda maktabgacha ta'lim tizimi nafaqat tarbiyalanuvchi bolalarni maktabga tayyorlash vazifasini bajaradi, balki ularning ijtimoiy-hissiy, kognitiv va jismoniy rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan kompleks yondashuvni o'z ichiga oladi.

Finlyandiya, Niderlandiya va Skandinaviya davlatlarining maktabgacha ta'lim tizimlari xalqaro miqyosda ilg'or tizim sifatida tanilgan. Ularning asosiy tamoyillaridan biri – tarbiyalanuvchi bolalarning individualligini rivojlantirishga katta e'tibor qaratishdir. Bu davlatlarda bolalarning individual ehtiyojlari va qobiliyatlari inobatga olinadi, ta'lim jarayoni esa tarbiyalanuvchilarning o'zini o'zi ifoda etish, kreativ fikrlash, muammolarni hal qilish kabi ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan. Misol uchun, Finlyandiya ta'lim tizimi tarbiyalanuvchilarning o'ziga xos xususiyatlarini rivojlantirishga imkon beradigan yondashuvni qo'llaydi. Bu yerda maktabgacha ta'limning asosiy maqsadi – tarbiyalanuvchi bolalarning o'zlari uchun mos va qulay o'quv muhitida o'rganishlari va rivojlanishlaridir. Ular o'yin asosida ta'lim oladilar, bu esa tarbiyalanuvchilarning emotsional va kognitiv rivojlanishini rag'batlantiradi.

Shuningdek, pedagoglar bolalarga yordam berishdan ko'ra, ularni kuzatib boradilar va ularning o'ziga xos ehtiyojlariga moslashadilar. Skandinaviya davlatlarida individual yondashuvning muvaffaqiyatli tatbiqi tarbiyachilarga har bir bolaning ehtiyojlarini diqqat bilan kuzatish va unga mos ta'lim jarayonini tashkil etish imkonini beradi. Bu yondashuv tarbiyalanuvchi bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va ularning qiziqishlariga mos rivojlanishiga sharoit yaratadi. Individual yondashuvning afzalliklari quyidagilardan iborat:

- har bir tarbiyalanuvchi bola o'ziga mos ta'lim usulini olish orqali maksimal darajada rivojlanadi;
- tarbiyalanuvchilar o'z qobiliyatlari va qiziqishlariga mos ravishda bilim oladilar, bu esa ularning motivatsiyasini oshiradi;
- pedagoglar tarbiyalanuvchi bolalarning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda mashg'ulotlar o'tkazadilar, bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi.

Xorijiy maktabgacha ta'lim tizimlarida ota-onalar, jamoat tashkilotlari va mahalliy hokimiyatlar bilan hamkorlikda ishlash tizimi keng tarqalgan bo'lib, bu yondashuv tarbiyalanuvchi bolalarning rivojlanishining barcha jabhalarini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Yaponiya va Finlyandiyada ota-onalar, jamoat tashkilotlari va ta'lim tashkilotlari o'rtasida o'zaro aloqalar mustahkamlangan. Ota-onalar ta'lim jarayonida faol ishtirok etadilar, jamoat tashkilotlari esa ta'lim muassasalariga resurslar taqdim etadilar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarning kognitiv, emotsional, ijtimoiy va jismoniy rivojlanishining asosiy poydevorini tashkil etadi. Shu sababli ECCE tashkilotlarining samarali boshqaruv nafaqat pedagogik jarayon sifatini ta'minlash, balki tashkilotning barqarorligini, moliyaviy jihatdan mustahkamligini hamda

2 <https://lex.uz/docs/-6476175>

ota-onalar va jamoatchilik bilan integratsiyalashgan hamkorlikni ta'minlashni talab qiladi. Xorijiy tajribalar shuni ko'rsatadiki, ECCE boshqaruvining zamonaviy shakllari va usullari quyidagi asosiy tamoyillarga asoslanadi: bolalar markazli yondashuv, markazlashtirilgan regulyatorlar orqali sifat monitoringi, pedagoglarning malaka darajasi va kasbiy rivojlanishi, ota-onalar bilan hamkorlik, texnologik va innovatsion yechimlar hamda sifatni ilmiy asosda baholash. Boshqaruv ishlarini ushbu tamoyillar asosida tashkil etish tizimi maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatining barcha tarkibiy qismlarini qamrab oladi.

Yapon bog'chalarida bolaning ilk yoshidanoq o'ziga xos tarbiya usullari orqali hayotda uchraydigan muammolarni hal etish ko'nikmalari bosqichma-bosqich shakllantiriladi. Masalan:

- 1 yoshda bolada o'ziga ishonch hissi shakllantiriladi;
- 2 yoshda amaliy san'at orqali qo'l mehnatiga o'rgatiladi;
- 3 yoshda burch hissi tarbiyalanadi;
- 4 yoshda yaxshilik va yomonlikni farqlashga o'rgatiladi;
- 5 yoshda liderlik hislatlari shakllantiriladi va mustaqillikka o'rgatiladi.

Yaponiyada o'g'il va qiz bolalar tarbiyasida ayrim farqlar mavjud bo'lib, o'g'il bolalar oilaning tayanchi sifatida tarbiyalanadi, qizlar esa uy ishlariga tayyorlanadi. Yaponiya bog'chalarida bolalar 8 kishilik kichik guruhlariga – "xan"larga bo'linadi va ularda jamoada ishlash ko'nikmalari shakllantiriladi. Xorijiy tajribalar asosida innovatsiyalarni joriy etish bosqichlari quyidagilarni o'z ichiga oladi: innovatsion g'oyalarni ishlab chiqish va sinovdan o'tkazish, pedagoglarni tayyorlash va yangi metodlarni joriy etish, ota-onalar va jamiyatni jalb qilish, natijalarni baholash va tahlil qilish.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur tadqiqot doirasida pedagogik tajriba-sinov ishlari ilmiy asoslangan metodika asosida tashkil etildi va amalga oshirildi. Tadqiqotning asosiy maqsadi maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarida boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan metodik ta'minot samaradorligini aniqlashdan iborat bo'ldi. Tajriba-sinov ishlari ikki asosiy baza asosida olib borildi:

- 1) maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti;
- 2) 2 ta maktabgacha ta'lim tashkiloti.

Tadqiqotning asosiy qismi malaka oshirish jarayonida tashkil etildi. Ushbu jarayonda direktorlar uchun maxsus ishlab chiqilgan o'quv-trening dasturi asosida darslar, seminarlar va amaliy mashg'ulotlar o'tkazildi. Shu bilan birga, diagnostik tadqiqotlar – anketa-so'rovnoma, test metodikalari va pedagogik kuzatuvlar aynan malaka oshirish jarayonida ishtirok etgan direktorlar orasida olib borildi.

Tadqiqot uch bosqichda amalga oshirildi: diagnostik, tajriba-amaliy va yakuniy bosqich.

Diagnostik bosqichda direktorlarning boshqaruv kompetensiyalarining dastlabki darajasi aniqlandi. Tajriba-amaliy bosqichda ishlab chiqilgan metodika asosida trening va mashg'ulotlar tashkil etildi. Yakuniy bosqichda esa qayta o'lchovlar amalga oshirilib, natijalar tahlil qilindi.

Shu bilan birga, tadqiqotning amaliy qismi sifatida 2 ta maktabgacha ta'lim tashkilotida zamonaviy yondashuvlar, xususan, Reggio Emilia modeli elementlari asosida mashg'ulotlar tashkil etildi. Bu esa direktorlarning nazariy bilimlarini amaliyot bilan mustahkamlash imkonini berdi.

Olib borilgan tajriba-sinov ishlari natijalari shuni ko'rsatdiki, ishlab chiqilgan metodika asosida tashkil etilgan o'quv-trening jarayonlari maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining boshqaruv kompetensiyalarini sezilarli darajada rivojlantirishga xizmat qildi. Xususan, direktorlarning strategik rejalashtirish, pedagogik jarayonlarni samarali tashkil etish, jamoani boshqarish, qaror qabul qilish va innovatsiyalarni joriy etish bo'yicha bilim hamda ko'nikmalarida ijobiy o'zgarishlar kuzatildi.

Diagnostik va yakuniy bosqich natijalari taqqoslanganda, boshqaruv kompetensiyalarining o'sish dinamikasi aniqlandi, bu esa qo'llanilgan metodikaning samaradorligini tasdiqladi. Shuningdek, amaliy mashg'ulotlar va zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida olib borilgan ishlanmalar direktorlarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan integratsiyalash imkonini berdi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, xorijiy tajribalarni, xususan, Reggio Emilia va Montessori yondashuvlarini moslashtirish maktabgacha ta'lim tashkilotlarida boshqaruv samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, natijalar shuni ko'rsatdiki, malaka oshirish jarayonlarining tizimli tashkil etilishi va uzluksizligi direktorlarning kasbiy rivojlanishiga bevosita ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

XULOSA

Xorijiy tajribalar (masalan, Reggio Emilia, Montessori, Finlyandiya ta'lim modeli) asosida o'tkazilgan tajriba-sinov ishlari natijalariga ko'ra, maktabgacha ta'lim tashkilotlari (MTT) boshqaruvini takomillashtirish bo'yicha quyidagi xulosalarni berish mumkin:

1. Boshqaruvni raqamlashtirish va shaffoflikni ta'minlash zarurati.
2. Maktabgacha ta'lim tashkilotining barcha moliyaviy va xo'jalik jarayonlarini raqamli tizimga o'tkazish orqali qog'ozbozlikni kamaytirish va qaror qabul qilish tezligini oshirish muhimdir.
3. Ta'lim muhitida xavfsiz va erkin makon yaratish kerak.
4. Finlyandiya tajribasidan kelib chiqib, tarbiyalanuvchilarning ko'p vaqtini ochiq havoda o'tkazishini ta'minlaydigan infratuzilmani yaratish bola salomatligi va kognitiv sferasini rivojiga xizmar qiladi.
5. Pedagoglar salohiyatini doimiy oshirish lozim.
6. Xalqaro almashinuv dasturlari orqali tarbiyachilar uchun xorijiy metodika bo'yicha qisqa muddatli onlayn va oflayn mahorat darslarini doimiy tashkil etish davr talabidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 19-iyuldagi PQ-3868-son "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaror <https://lex.uz/docs/-8037353>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-maydagi "Ta'lim, fan va innovatsiyalar tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-6232-son Farmoni <https://lex.uz/docs/-6476175>
3. Kaga, Y. (2014). Early Childhood Education in Japan: Cultural and Family Perspectives. *International Journal of Early Childhood*, 46(2), 123–137.
4. Yusupova, F. M. (2021). Ta'lim tashkilotlarini modernizatsiya qilish bo'yicha xalqaro tajribalar. – Toshkent: Fan, 192 b.
5. OECD (2018). *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing.
6. UNESCO (2020). *Global Education Monitoring Report 2020: Inclusion and Education: All Means All*. Paris: UNESCO.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.